

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	<u>1</u>
2.	Data	<u>1</u>
3.	Bestemming van havo- en vwo-abituriënten	<u>1</u>
4.	Relevante werkvelden	<u>2</u>
5.	Schatting van het aantal havo- en vwo-abituriënten in relevante werkvelden	<u>4</u>
6.	Conclusie	<u>5</u>

1. Inleiding

De Onderwijsraad heeft het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) gevraagd om informatie te leveren over de bestemming van schoolverlaters van havo en vwo op de arbeidsmarkt. Hierbij is men met name geïnteresseerd in de vraag in hoeverre havo- en vwo-abituriënten terecht komen in arbeidsplaatsen die te maken hebben met het werkveld van opleidingen waarvoor een numerus fixus geldt. Deze informatie moet gebruikt worden voor het rapport van de Commissie 'Decentrale Toelating'. In de voorliggende notitie wordt eerst kort ingegaan op het door ROA verrichte schoolverlatersonderzoek dat gebruikt is als databron voor deze notitie. Vervolgens wordt ingegaan op de bestemming van havo-en vwo-abituriënten uit het schooljaar 1994/1995. In paragraaf 4 komt de vraag aan de orde welke beroepen als relevante werkvelden kunnen worden aangemerkt voor de opleidingen met een numerus fixus. Daarna wordt de vraag behandeld hoeveel havo- en vwo-abituriënten werkzaam zijn in deze werkvelden. De notitie wordt afgesloten met een korte conclusie.

2. Data

De informatie die gebruikt wordt voor deze notitie wordt ontleend aan de schoolverlaters-onderzoeken die het ROA jaarlijks uitvoert onder afgestudeerden van voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs. Het onderzoek Registratie Uitstroom en Bestemming van Schoolverlaters (RUBS) heeft betrekking op schoolverlaters van het vbo, mavo, havo, vwo en secundair beroepsonderwijs (mbo en leerlingwezen). Het onderzoek hbo-Monitor heeft betrekking op afgestudeerden van het hbo en het onderzoek wo-Monitor op de afgestudeerden van het wo. In alle gevallen is sprake van een (deels) gemeenschappelijke opzet waarbij de abituriënten ongeveer anderhalf jaar na afstuderen worden benaderd met een schriftelijke vragenlijst. Hierin worden vragen gesteld over de schoolloopbaan, de bestemming na het verlaten van de opleiding (studie, werk, etc.), ervaringen in vervolgonderwijs, intrede op de arbeidsmarkt, kenmerken van de huidige functie, evaluatie van het curriculum en enkele persoonskenmerken. De onderzoeken worden jaarlijks onder zo'n 70 - 80.000 schoolverlaters gehouden en geven een representatief beeld van de uitstroom uit het Nederlands onderwijs. Voor de huidige analyse is gebruik gemaakt van het onderzoek dat eind 1996 is gehouden onder havo- en vwo-abituriënten van het schooljaar 1994/1995. In totaal zijn ongeveer 1.700 havo'ers en 1.400 vwo'ers in deze meting benaderd¹. De respons op de vragenlijst bedroeg respectievelijk 70 en 78%, zodat uiteindelijk van bijna 1.200 havo'ers en ruim 1.000 vwo'ers gegevens beschikbaar zijn. De betreffende gegevens zijn herwogen naar landelijke aantallen.

3. Bestemming van havo- en vwo-abituriënten

In tabel 1 is weergegeven wat de bestemming is van de havo'ers en vwo'ers ongeveer anderhalf jaar na afstuderen. De in de tabel vermelde gegevens betreffen de naar landelijke aantallen herwogen gegevens. Omdat het om schattingen gaat zijn de betreffende getallen op honderdtallen afgerond.

1. Voor meer informatie wordt verwezen naar: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (1997), 'Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 1996', Maastricht.

Tabel 1
Bestemming van havo- en vwo-abituriënten

	studie	LLW/ In-service	betaald werk	overig	Totaal
havo	27.500 (83%)	1.100 (3%)	3.900 (12%)	2.400 (2%)	34.900 (100%)
vwo	28.500 (92%)	300 (1%)	1.700 (5%)	900 (2%)	31.400 (100%)

Bron: ROA

Hoewel slechts een kleine minderheid van de havo'ers en vwo'ers betaald werk of een opleiding in het leerlingwezen/in-service onderwijs als belangrijkste bestemming heeft (respectievelijk 15% en 6%), wil dit niet zeggen dat de overige schoolverlaters van het havo en vwo helemaal geen werkervaring opdoen na het verlaten van de opleiding. In de eerste plaats komt het veel voor dat havo'ers en vwo'ers naast hun studie tevens betaald werk verrichten. Dit geldt voor ongeveer de helft van degenen die zijn gaan doorleren.

In de tweede plaats komt het voor dat abituriënten gedurende enige tijd na het verlaten van de havo- of vwo-opleiding als belangrijkste bezigheid betaald werk hebben, terwijl ze na anderhalf jaar als belangrijkste bezigheid studie hebben. Het betreft hier naar schatting 5 tot 10% van de totale gediplomeerde uitstroom. In de regel gaat het daarbij om abituriënten die hetzij het eerste jaar na het verlaten van de opleiding gaan werken (bijvoorbeeld omdat men nog niet weet wat men wil gaan studeren of omdat men is uitgeloot), hetzij begonnen zijn aan een studie maar deze halverwege het jaar afbreken om in het nieuwe studiejaar aan een andere studie te beginnen.

4. Relevante werkvelden

Bij het bepalen van mogelijke relevante werkvelden voor opleidingen met een numerus fixus, is in eerste instantie uitgegaan van gegevens van de hbo-Monitor en wo-Monitor over de beroepen waar afgestudeerden van deze opleidingen terechtkomen². Daarbij is de lijst met opleidingen aangehouden waarvoor voor het studiejaar 1997/1998 een landelijke fixus of arbeidsmarktfixus bestond. Tabel 2 geeft een overzicht van de mogelijke relevante beroepen voor deze opleidingen.

2. De betreffende gegevens zijn ontleend aan P.J.E. van de Loo, R.K.W. van der Velden & H.M. Zuurbier (1997), 'De arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van het hoger beroepsonderwijs. HBO-Monitor 1996, Den Haag: HBO-Raad en aan G.W.M. Ramaekers (1997), Arbeidsmarktscanner 1996, Maastricht.

Tabel 2
Belangrijkste beroepen bij opleidingen met numerus fixus

Opleiding	Belangrijkste beroepen
Diermanagement	*
Ergotherapie	ergotherapeut
Fysiotherapie	fysiotherapeut
Logopedie	logopedist
Mondhygiëne	mondhygiënist
Orthoptie	orthoptist
Hoger toeristisch en recreatief onderwijs	balie-employee reisbureau/reisverkoper med. arbeidsbemidd./ personeelsfunct. (middelb.) comm. adm. med. verkoopafdeling handelscorrespondent steward/stewardess
Hog. Europese Beroepsopl.	*
Journalistiek en voorlichting	journalist/correspondent/reporter (pers, radio, tv.; hog.) redacteur/editor/revisor (uitgeverij bladen; hog.) P.r.-adviseur/voorlichtingsfunctionaris
Soc. Jur. Dienstverlening	maatsch./soc. cult. werker (middelb.) admin. med. declaraties/pensioenen/subsidies maatsch. werker recl. (hog.) sociaal raadsman (hog.) maatsch./soc. cult. werker (hog.) studie- & beroepskeuze adviseur/schooldecaan (hog.)
Industr. Product Ontwerpen	*
Biomedische gezondh. wet.	*
Biomedische technologie	*
Diergeneeskunde	*
Geneeskunde	geneeskundige
Tandheelkunde	*

* geen gegevens van ROA beschikbaar

Bron: ROA

Naast de genoemde beroepen in tabel 2 zou men ook kunnen overwegen om verwante beroepen mee te nemen die op een lager niveau worden uitgeoefend. Dit geldt in ieder geval voor de medische en paramedische beroepen op mbo-niveau (bijvoorbeeld verpleegkundigen). Ook deze beroepen zullen worden meegenomen in de bepaling van relevante werkvelden.

5. Schatting van het aantal havo- en vwo-abituriënten in relevante werkvelden

In tabel 3 is voor de totale groep havo- en vwo-abituriënten die op het moment van enquête betaald werk hebben (dus inclusief degenen die naast hun studie een bijbaan hebben) weergegeven of dit een relevante werkkring betreft of niet. De in de tabel opgenomen absolute aantallen zijn naar de totale populatie herwogen en afgerond op honderdtallen.

Tabel 3
Werkzaam in relevante werkkring? (totale groep werkenden)

	Relevante werkkring ?		Totaal
	Ja	nee	
havo	600 (3%)	17.800 (97%)	18.400 (100%)
vwo	400 (3%)	13.800 (97%)	14.200 (100%)
Totaal	1.000 (3%)	31.600 (97%)	32.600 (100%)

Bron: ROA

Uit tabel 3 komt naar voren dat van de totale groep afgestudeerden die op het moment van enquête betaald werk verrichten, ongeveer 3% in een werkkring zit die relevant is voor opleidingen met een numerus fixus. De belangrijkste groep betreft de degenen die een in-service opleiding als leerling verpleegkundige A zijn gaan volgen (ongeveer 400 van de 1000).

Tabel 4 levert vergelijkbare informatie, maar dan uitsluitend voor de abituriënten die niet studie als belangrijkste bezigheid hebben. Dat betekent dat degenen waarvoor het werk 'slechts' een nevenactiviteit is naast de studie buiten beschouwing zijn gelaten.

Tabel 4

Werkzaam in relevante werkring? (uitsluitend voor degenen waarvoor studie niet de belangrijkste bezigheid is)

	Relevante werkring ?		Totaal
	Ja	nee	
havo	400 (11%)	3.500 (89%)	3.900 (100%)
vwo	100 (7%)	1.400 (93%)	1.500 (100%)
Totaal	500 (9%)	4.900 (93%)	5.400 (100%)

Bron: ROA

Nu blijkt dat van de totale gediplomeerde uitstroom uit het havo en vwo van ruim 66.000 leerlingen, anderhalf jaar na het verlaten van de opleiding ongeveer 500 een relevante werkring hebben. Het merendeel hiervan (ongeveer 400) betreft een functie als leerling verpleegkundige A. Deze in-service opleiding wordt met name gevolgd door abiturienten van de havo (ongeveer 350 van de 400). Overigens is niet van iedereen bekend welke functie men bekleedt, zodat de totale aantallen lager uitkomen dan in tabel 1.

6. Conclusie

Mensen kunnen op velerlei manieren relevante kennis en vaardigheden opdoen. Voor een deel vindt opbouw van het menselijk kapitaal plaats in de opleiding, maar ook daarbuiten vindt binnen de werkring of via scholing accumulatie van menselijk kapitaal plaats. De vraag is nu of havo- en vwo-abiturienten ook in functies terecht komen waarin relevante kennis wordt vergaard die aangewend kan worden in opleidingen waarvoor momenteel een numerus fixus geldt. Dat blijkt slechts op zeer bescheiden wijze het geval te zijn. Jaarlijks blijken zo'n 5.600 afgestudeerden van het havo en vwo betaald werk als belangrijkste bezigheid te hebben. Hiervan is slechts zo'n 10% werkzaam in een werkring die als relevant kan worden aangemerkt voor opleidingen met een numerus fixus. De belangrijkste groep betreft abiturienten van havo en vwo die na het verlaten van de opleiding een in-service opleiding tot verpleegkundige A gaan volgen. Deze opleiding is inmiddels afgeschaft.